

Secad Haydar Yıldırım'ın öykülerinde romantik öğeler

Romantic items on Sajjad Haider Yıldırım's stories

Davut Şahbaz¹

Received Date: 14 / 10 / 2015

Accepted Date: 27 / 12 / 2015

Öz

Romantizm akımı Urdu edebiyatının 1901 ile 1935 yılları arasında kalan dönemini derinden etkilemiş, kendisinden önce edebi hâkimiyet kurmuş olan ve batıdaki klasisizm ile benzer birtakım özellikleri bünyesinde barındıran Aligarh Akımı'nu egale ederek dönemin edebi üslubunu büyük ölçüde değiştirip dönüştürmüştür. Urdu edebiyatının en önemli yazarlarından biri olarak gösterilen Secad Haydar Yıldırım 1880 yılında Bacnur'da doğmuştur. Aligarh Koleji'nde eğitimini tamamlayan yazar, ileri yıllarda çeşitli devlet kurumlarında memur olarak görev yapmıştır. Hacı Navab İsmail Han Dataveli'nin asistanlığını yaptığı sırada Türk edebiyatı ile tanışmış, birçok tiyatro oyununu, öyküyü ve romanı Türkçeden Urdu Diline çevirmiştir. Urdu nesrindeki romantik ipuçları ilk kez net olarak Secad Haydar Yıldırım'ın öykü ve makalelerinde gözlemlenmiş, yazar ürettikleri ile Urdu edebiyatındaki romantizm akımının temellerini atmıştır. Yıldırım öykülerinde kadın, aşk, sevgi, duygusallık, hayal gücü, doğa ve cinsellik gibi romantik kavramları ustalıkla işlemiş ve bu sayede o güne kadar yüksek sesle dile getirilmemiş ve genelde göz ardı edilmiş olan romantik kavramları Urdu öykücülüğüne kazandırmıştır. Romantizm akımının Urdu öyküsündeki başlangıcına vesile olmuş, kullanmış olduğu estetik, egzotik ve özgürlükçü anlatım tarzı ile Urdu nesrinin zorlayıcı, kısıtlayıcı ve bireysellikten uzak olan yapısını değiştirip yerine lezzetli, duygusal ve ferdiyetçi bir edebi üslubu konumlandırmış, sadece özgün eserleriyle değil batı ve doğu edebiyatlarının ünlü romantik yazarlarından yapmış olduğu çevirilerle de romantik anlayışa önemli katkılarda bulunmuş Secad Haydar Yıldırım, Müslüman Hindistan'ın muhafazakâr olarak adlandırılabilir edebi ve toplumsal yaşamına derin bir etki bırakmış, bu etki gelecekteki edebiyat anlayışını ve kalıplaşmış temalar çerçevesinde oluşturulmaya yüz tutmuş öyküleri modern ve özgürlükçü bir yapıya büründürmüştür.

Anahtar sözcükler: Romantizm, Secad Haydar Yıldırım, Urdu Öyküsü, Aligarh Akımı, Türk Edebiyat

Abstract

Romanticism had a considerable impact on Urdu literature between 1901 and 1935. The Aligarh Movement, which shares some common characteristics with the established Western Classicism, was replaced by romanticism. This resulted in significant transformation in the literary understanding of the period. Sajjad Haider Yıldırım who is one of the major authors of Urdu literature was born in Bacnur in 1880. After he had graduated from Aligarh College, he worked as a civil servant in different governmental institutions. While he was the assistant of Hacı Navab İsmail Han Dataveli, he became familiar with Turkish literature and translated many plays, stories and novels from Turkish into Urdu. Romantic implications were first to be recognized in Sajjad Haider Yıldırım's short stories and articles. His work formed the very basis of the Romantic Movement in Urdu prose. Yıldırım skillfully employed the romantic components such as woman, love, sensuality, imagination, nature, and sexuality in his stories. Thus, he spoke the unspeakable up to that time and what had been disregarded. This study aims to explore the ways how Sajjad Haider Yıldırım initiated the emergence of romanticism in Urdu literature, how he challenged the restrictive, oppressive and established literary conventions and how he transformed all these into an individual, emotional and fascinating style with his aesthetic, exotic and liberating narration. He contributed greatly to the development of Urdu romantic tradition in Urdu literature with his distinctive works and as well as his translations from different languages and has a significant influence on the literary and social life of the conservative Muslim India. This powerful impact transformed the traditional literary approach and the short stories tended to be constructed within the stereotyped themes into a modern and liberating framework. To this end, this paper will focus on the romantic components of Urdu short story tradition with various quotations from Yıldırım's work.

Keywords: Romanticism, Sajjad Haider Yıldırım, Urdu Story, Aligarh Movement, Turkish Literature

¹ Research Asst., Ankara University, Faculty of Humanities, Department of Eastern Languages and Literatures, ANKARA/TURKEY, dsahbaz@ankara.edu.tr

1. Secad Haydar Yıldırım'ın öykülerinde romantik öğeler

Romantizm akımı, kendisinden önceki dönemde Urdu edebiyatını derinden etkilemiş, yazarların belirli çerçeveler dâhilinde, gerçekçi bir bakış açısıyla, toplum yararı güden bir amaç doğrultusunda eser üretmelerini öngören Aligarh Hareketi anlayışının otoritesini sarsıp 1901 ile 1934 yılları arasında Urdu edebiyatındaki ana akım olma niteliğine kavuşmuştur. Böylelikle batı klasiizmiyle benzer özellikler taşıyan Aligarh şehri merkezli bu edebi akımın yazarlar üzerinde kurmuş olduğu güçlü etki kırılmış, içinde duyguların, aşkın, estetiğin, hayali tasvirlerin, doğanın ve kadının olduğu yenilikçi ve özgürlükçü tarz edebiyata kazandırılmıştır. Urdu edebiyat yazarları romantik anlayış sayesinde olabildiğince özgün bir şekilde eser üretebilmişler, önceden hatları belirlenmiş konuların yerine hayal güçleri ile yarattıkları konuları da bu eserlerine yansıtmaya başlamışlardır. Romantik akımın hâkimiyeti öncesinde rahatça dile getirilemeyen veya arka planda yer verilen cinsel ve psikolojik temalar bu edebi tarz ile birlikte yazarlar tarafından cesurca kullanılmış ve okuyucular tarafından büyük ilgi görmüştür. Kadınlar bu romantik dönemde kendilerine hâkim cinsiyet tarafından biçilen rollerin dışına çıkabilmişler, onları bir yaşama sebebi olarak betimleyen temalar romantik anlayışa sahip yazarlarca sıkça kullanılmaya başlanmıştır. Romantik serüvenin Hint Alt Kıtasındaki başlangıcı Sir Abdülkadir'in editörlüğünü üstlenmiş olduğu *Mahzen* adlı derginin 1901 yılında yayımlanmasıyla olmuştur. Dergi yayımlandıktan sonra Aligarh akımının etkisinden çıkamamış olan yazarlar dahi bu dergide yazmaya başlamışlar ve daha önce üslup baskısı altında oluşturdukları metinleri bu sefer özgürce yazabilme fırsatı bulmuşlardır (Sedid, 2013). *Mahzen* dergisinde ilk önce Secad Haydar Yıldırım'ın makaleleri yayımlanmış ve bu durum eleştirmenlerce Urdu edebiyatında temel anlamda romantik öğelerin herkesten önce Yıldırım'ın eserlerinde gözlemlendiği şeklinde yorumlanmıştır (Hasan, 1986). İlk romantik ipuçları Tagore, Ebul Kalam Azad, Abdülhalim Şarar ve İkbâl gibi yaşadıkları döneme büyük izler bırakmış yazarların eserlerinde gözlemlense de, romantik anlayışın Urdu edebiyatındaki serüveni Secad Haydar Yıldırım tarafından yapılan edebi çalışmalar ile başlamıştır. Urdu öyküsünün doğuşu da romantizmle benzer bir tarih aralığında olmuştur. Dolayısıyla romantik anlayıştan en çok etkilenen öykü olmuştur (Özcan, 2012). Urdu Edebiyatının ilk öykü yazarları arasında gösterilen Yıldırım, bu bakımdan hem Urdu öykü geleneğinin hem de romantizmin filizlenmesinde oldukça önemli bir rol üstlenmiştir.

Secad Haydar Yıldırım'ın Sufî ataları Orta Asya'daki Tirmiz bölgesinden Hindistan'a göçmüşlerdir (Yıldırım, 2006). Yazarın büyükbabası Seyyid Hasan Tirmizi öncülüğünde Hindistan'a yerleşen aile büyükleri, devlet kurumlarında yüksek mertebelerde yöneticilik yapmış, aynı zamanda önemli siyasi görevler üstlenmişlerdir. Babası Celaluddin Haydar uzun bir süre Benares şehrinin emniyet müdürlüğünü yapmıştır. Özellikle dedesi Mir Ahmed Ali, 1857 Bağımsızlık Savaşı'nda oldukça aktif bir rol almış, Müslümanların Hint Alt Kıtasındaki İngiliz sömürsüne karşı başlatmış oldukları bu özgürlük hareketine önemli katkılarda bulunmuştur.

Secad Haydar Yıldırım 1880 yılında Hindistan'ın Nahtur kasabasında doğmuştur. İlköğrenimini Benares'de tamamladıktan sonra dönemin en önemli eğitim kurumlarından olan Aligarh Kolej'e kaydolan yazar, burada çok kapsamlı bir eğitim görmüştür. Yıldırım Aligarh Kolej'de kendi coğrafyasının saygın hocalarından olan Şibli Numani'den Farsça, Arnold ve Nicholas'dan İngilizce ve Abbas Hüseyin'den Arapça dersleri almıştır (Yıldırım, 2006). Kolej yıllarında, gelecek dönemlerde Urdu edebiyatına eserleriyle yön verecek Hasret Mohani (1875-1951) ve Muhammed Ali Cevher (1879-1931) ile sınıf arkadaşı olma şansını yakalayan yazar çalışkanlığıyla kısa sürede bu kolejin en gözde öğrencilerinden olmayı başarmıştır.

Yıldırım eğitim hayatı esnasında dönemin ünlü yayıncısı ve edebiyatçısı Hacı İsmail Han Davtaveli ile tanışma fırsatı bulmuş, kendisine İngilizce dersler vermesinin karşılığında bu yazardan Türkçe öğrenmiştir (Bilik, 1997). Hacı İsmail Han'ın Türk edebiyatında bir dönemin en önemli fen-edebiyat dergisi olmuş *Servet-i Fünun* dergisinden etkilenecek ve bu dergiyi ayrıntılarıyla inceleyerek Hindistan'da *Ma'rif* adlı edebi dergiyi yayımlaması, Secad Haydar Yıldırım'ın yazarlık hayatı açısından büyük bir öneme sahip olmuştur. Üstad diyerek seslendiği Hacı İsmail Han ile birlikte ortak çalışmalar yürüten Yıldırım, bu yazar ile birlikte birçok Türkçe roman ve öykü çevirisi yapmış, bu çevirilerin dergide yayımlanmasıyla okuyucuların Türk edebiyatı ile temas kurması sağlanmıştır.

Yıldırım eğitimi sonrasında Türkiye, Bağdat ve Afganistan gibi ülkelerin de aralarında bulunduğu birçok konsoloslukta tercümanlık görevi yürütmüştür. İstanbul'daki görevi esnasında Türk edebiyatını daha yakından inceleme fırsatı bulan yazar, bu dönemde tarzına yakın gördüğü öyküleri Urdu diline çevirerek Hindistan'a göndermiştir. Yurtdışında bulunduğu sırada babasının ölüm haberini alan Yıldırım, ani bir kararla ülkesine dönmeye karar vermiş ve ilerleyen yıllarda Uttar Pradeş şehrinde devlet memurluğu yapmaya başlamıştır (Özcan, 2012). Bir süre üniversitede Urdu bölümünde çalıştıktan sonra 1929 yılında yeniden devlet memurluğuna dönmüş ve 1935 yılında emekliye ayrılarak hacca girmiştir. Romantik anlayışın Hint-Alt Kıtasındaki en önemli savunucularından olmuş ve ürettiği eserlerle Urdu edebiyatının özgürlükçü bir yapıya bürünmesini sağlamış olan Yıldırım, "11 Nisan 1943'de, gece yarısı saat 02.00 sularında kalp yetmezliği nedeniyle" (Yıldırım, 2006:9) Lakhnov'da vefat etmiştir.

Secad Haydar Yıldırım edebiyata hizmet ettiği süre boyunca Urdu nesri ve öyküsü için oldukça önemli bir isim olmuştur. Zira birçok edebiyat eleştirmeni onu Urdu öykü yazarları arasında ilk sıralara yazmış (Fetihpuri, 2007), aynı şekilde otoritelerce romantik üslup onun öyküleri sayesinde Urdu nesrindeki zaferini ilan etmiştir. Yazar kolej yıllarından itibaren öykü yazmaya ilgi duymuş ve çeşitli denemeler yapmıştır. Yıldırım'ın özgün ve çeviri öyküleri dönemin edebi yaşamına yön veren ve ünlü edebiyatçıları bünyesi altına toplayan *Mahzen* adlı dergide yayımlanmış ve böylelikle yazar eserlerinde yer verdiği romantik öğeleri geniş bir okuyucu kitlesine ulaştırmayı başarmıştır. Elçilik görevleri sırasında bulunduğu ülkelerin edebiyatlarını yakından inceleyen Yıldırım, Türk edebiyatına ayrı bir önem vermiş ve *Servet-i Fünun* Hakreketi'ne yakınlığı ile tanınan Türk yazar Ahmet Hikmet Müftüoğlu'nun *Lane-i Münkesir* adlı eserini *Salis Bil-Hayr (Tarafsız Hakem)* adı altında 1902 yılında Urdu diline çevirmiştir. Türkçeyi bu şekilde etkin kullanma fırsatı bulan yazar, Türk edebiyatından çok sayıda tiyatro oyunu, öykü, hikâye ve romanı Urdu edebiyatına kazandırmıştır (Soydan, 2010). Yıldırım, Türkçe'den yapmış olduğu bu çevirilerde, Hindistan'daki Müslümanlara kendilerinin henüz gerçekleştirmeye çabaladıkları toplumsal reformların çok daha önceki dönemlerde Türk toplumu tarafından ne şekilde yapılandırıldığına ve bu dönüşümlerin nasıl bir sonuç doğurduğuna yönelik yeni bakış açıları sunmuştur. Bağdat'ta görev yaptığı dönem Türkiye'deki Jön Türkler ile tanışma ve edebi sohbetler yapma fırsatı bulan yazar, süreç içerisinde bu siyasi oluşumun bir parçası haline gelmiş, beyindeki özgürlük düşüncelerini bu harekete dolaylı yoldan da olsa destek vererek bir kez daha gözler önüne sermiştir. Yıldırım'ın siyasi anlamda değerlendirilebilecek bu bağlantısının edebi açıdan önemi, Urdu öyküsünde ve edebiyatında özgürlük ve yenilik söylemlerini geliştirmesine vesile olan bilinç yapısını belki de bu politik sohbetlerinde edinmiş olabileceği düşüncesinde yatmaktadır. Bu süreci Yıldırım'ın kızı ve aynı zamanda modern Urdu edebiyatının en önemli yazarlarından olan Kurrat-ul 'ayn Haydar şöyle anlatır:

“Uzak bir ülkeden buraya gelen bu parlak, yakışıklı, beyaz tenli, ilginç genç, kendi canını tehlikeye atarak evinde kimseye aldırmandan inkılâpçıları misafir etti. Çünkü yakalanmaları ve sürgün edilmeleri için tutuklama emri çıkmıştı... Jön Türkler (Young Turks) Partisi'nin toplantıları da burada yapılıyordu. Türkçe mahlaslı bu Hindistanlı genç yani Yıldırım, ümit verici inancıyla herhangi bir şehirde veya herhangi bir bölgede mutlaka korkmadan gizli gizli, Türkiye'deki inkılâpçılar için çalışmıştır”(Bilik, 1997:27-28).

Secad Haydar Yıldırım öykücülüğe yoğunlaştığı dönemde *Dil Hazretleri'nin Öz Geçmişi, Serçenin Hikâyesi ve Leyla ve Mecnun* adlı kısa öykü çalışmalarını yayımlamış ve bu öykülerde aşk, sevgi ve hayal gücü gibi romantizmin ana damarları sayılan kavramlara kendine has yazım tarzı ile yer vermiştir. 1910 yılında içinde çeşitli özgün ve tercüme öykülerin bulunduğu *Hayalistan* kitabını yayımlamasıyla Urdu öykücülüğü yeni bir döneme adım atmıştır. Romantik üslubunun yansımalarını net olarak gözlemleyebildiğimiz bu eseri, içermiş olduğu ayrıntılı doğa tasvirleri, hayal gücüyle oluşturulmuş ve olabildiğince duygusal aşk hikâyeleri dolayısıyla romantizmin Urdu edebiyatındaki hâkimiyetini kalıcı hale getirmekte önemli bir görev üstlenmiştir. Muhammed Han Eşref'in; “Yıldırım'a şöhreti getiren en önemli eseri *Hayalistan*'dır” cümlesi kuşkusuz bu bakımdan değerlidir. Eserin genişletilmiş hali birçok defa basılmış, bu öykü derlemesi dönemin en çok ilgi gören kitaplarından olmuştur. Ünlü edebiyat eleştirmeni Ferzana Seyyid ise *Hayalistan* hakkında şunları söylemiştir:

“*Hayalistan*'daki öyküler insanlar tarafından o kadar büyük beğeni topladı ki, bu eser Urdu edebiyatının temel eserlerinden biri olma hüviyetini kazandı”(Seyyid, 2013:36).

Secad Haydar Yıldırım Urdu edebiyatındaki romantik sürece kadar işlenilmeye cesaret edilemeyen veya eserlerde yer verilse dahi ikinci planda olmaya mecbur bırakılan kavramların edebiyata girmesine vesile olması dolayısıyla, özgürlükçü olmasının yanı sıra yenilikçi de bir yazar olarak değerlendirilmiştir. Zira Yıldırım, Aligarh akımının baskısını üzerinde hisseden ve belirli kurallar dâhilinde yazmak zorunda bırakılan yazarlara bir ışık olmuş, bu yazarlar bireysel anlatımlarını özgürce eserlerine yansıtabilmişlerdir. Böylelikle Urdu edebiyatı yeni kavramlar, yeni bakış açılarıyla tanışma fırsatı bulmuştur. Yıldırım'ın bu yeni üslubunu ünlü edebiyat yazarı Kadı Ahd-ul Gaffar bir makalesinde şöyle anlatmıştır:

“Seccad'ın tercümelerinde de kendi hikâyelerinde de ona has yazı tarzı çok belirgindir. Galib gibi o da kelimelerle yeni yeni terkipler icad etti. Yeni bir ifade biçimi ortaya koydu” (Bilik, 1997:31).

Secad Haydar Yıldırım'ın öykülerinde kullanmış olduğu kadın figürü Urdu nesrinde modern bir döneme girilmesini sağlamıştır. Kadın teması bu kullanım tarzına kadar çeşitli yazarlar tarafından-Nezir Ahmed- da kullanılmıştır ancak eleştirmenlerce bu denli romantik ve duygusal ifade tarzı Yıldırım'a özgü olmuştur. Kadın onun yazınında günah ve utanç figürü olarak kullanılmamış zarafeti betimleyen bir kavram olarak kendine yer bulmuştur. “Yıldırım herkesten önce tahsilli kadından bahsetmiştir” (Eşref, 1996,191). Yıldırım, kadına olması gerektiği gibi estetik ve nitelikli bir şekilde eserlerinde yer vermiş, önceki dönemlerde yazarların toplumun genel kanısına göre oluşturduğu ve kadını arka planda gösteren anlatımlarını eleştirmiştir. Yazar kadının yaşamındaki önemini vurguladığı bir eserinde şu cümlelere yer vermiştir:

“Kadın, kadın, kadın. O kuru bir ağaca sarılarak ona tazelik ve güzellik veren bir sarmaşıktır. O sevgiyle kucaklayarak erkeği saran bir ateştir”(Hasan, 1986:40).

Yıldırım insan hayatının her unsurunun edebiyatın konusu olamayacağını savunmuştur. Ona göre yaşamda sadece aşk unsuru ve bu kavramla bağlantılı olan kadın olgusu edebiyatın ve öykü sanatının konusu olabilir. Kadının olmadığı bir edebiyat tam anlamıyla benliğini bulamamış demektir. Bu konuyla ilgili yazar şunları söyler:

“Yaşamda müzik ve şiir, çiçek ve ışık ve bunların toplamı, bütün bunların sonucunda kadını çıkarın, bakın bakalım dünyada yaşama gücünü kendinizde nasıl bulabiliyorsunuz” (Özcan, 2012:103-104).

Yıldırım eserlerinde olduğu gibi sohbetlerinde de kadınlara özel bir yer ayırmıştır. Kadınların dar çerçeveler arasında kalmaması, günlük yaşama katılarak toplumun ve ülkenin gelişiminde aktif rol alması gerektiğini vurgulamıştır. Bu anlamda Prof. Dr. Asuman Belen Özcan'a göre Yıldırım kadın özgürlük hareketinin kurucusu olmuştur (Özcan, 2012). Secad Haydar Yıldırım kadınların hayata katılımlarına dair:

“Efendim, bir toplum kadınları sadece evin duvarlarına hapsederse, o toplumun gidişatı tıpkı total bir at gibi olur” (Seyid, 2013:369) demiştir.

Romantik yazarlar için bir ilham kaynağı olan doğa, Secad Haydar Yıldırım'ın yazınında da önemli bir yere sahip olmuştur. Yıldırım eserlerinde geniş ve ayrıntılı doğa tasvirlerine yer vermiş, dış dünyadaki doğayı duygusal bir anlatım tarzı ile öykülerine yansıtmıştır. Doğanın görkemi ve gözleri kamaştıran mükemmelliği yazarın hayal gücü ile buluşmuş, bu üslup ile tanışan dönemin yazarları ise öykülerinde Aligarh akımının ilgilendiği insan doğasının aksine gözlemlenebilen egzotik doğayı işlemişlerdir. Yıldırım, *Eğer Ben Çölde Kalmış Olsaydım* adlı çalışmasında doğanın çekiciliğini şöyle tasvir etmiştir:

“Eğer ben çölde kalmış olsaydım, güneşin doğuş ve batış sahnelerinden etkilenirdim. Her gün ayın ve yıldızların yere bakıp güldükleri aydınlık geceyi görürdüm. O karanlık gecede bütün âlemin karanlık ve sessiz oluşu beni etkilerdi. Bir vadide çoban olsaydım, o güzel vadinin çiçekleri ve bu çiçeklere bakarak nefis şarkılar söyleyen bülbül, yamaca düşen şelale beni saatlerce şaşırtırdı ve ben böylelikle mutlulukla dolu bir hayat geçirirdim” (Hasan, 1986:37).

Mücadele adlı eserinde ise yazar doğaya olan ilgisini şu sözlerle tarif etmiştir:

“Tabiat güzelliklerini ben önceden de gördüm. Ancak ondan zevk almayı bana siz öğrettiniz. Sizin gözlemlerinizle tabiatın şimdiye kadar görmediğim renklerini şimdi görüyorum. Şimdiye kadar koklamadığım güzel kokuları şimdi kokluyorum” (Bilik, 1997:69-70).

Yıldırım'ın üslubu Urdu öyküsünde yeni bir formun ve yazım tarzının temelini atmıştır. Bu yeni üslubun önemli kavramları kadın ve doğanın yanı sıra içsellik, coşku, aşk, estetik, ve duygusal anlatım olmuştur. Yazar, aşkı coşkulu anlatım tarzıyla eserlerinde ustalıkla işlemiş ve bu yönüyle Aligarh Akımı'nın baskın teması olan aklın yerine duygusallığı ön plana çıkarırken, aşk ve sevgi gibi insanın iç dünyasıyla ilişkili kavramların da edebiyata girmesini sağlamıştır. Yıldırım, insanın çevresinde olup bitenleri ancak içinden gelen bir coşku yumağı ve aşk sayesinde gözlemleyebileceğini ve ancak bu durumların özüne bu şekilde inebileceğini öngörmüştür. Yıldırım'ın Urdu öyküsüne kazandırmış olduğu bu bakış açısıyla, duyguları ve hayal gücünü aklın önderliğinde kontrolü altında tutan Aligarh geleneği yerini, duyguların ve hayal gücünün kontrolündeki akıl ve gerçeklik yorumuna bırakmıştır. Böylelikle öykülerde mutluluklara, acılara, kederlere, arzulara ve heyecanlara ağırlık verilmiştir. Yıldırım *Hayalistan* kitabında bulunan *Zamanın Akışı* adlı kısa öyküsünde bu yeni kavramların bir bileşimini okuyucularla buluşturmuştur:

“Senin içinde güzel kuşların ötüştüğü çiçeklerle dolu yemyeşil adalar görünür. Hayatın lezzeti bu mudur? O güzel kadınlar ellerine Sitar¹ alıp güzel güzel şarkılar söylerler ve sihirli bakışlarıyla beni kendine çekerler. Bu gençliğin vermiş olduğu bir arzu mudur?”(Yıldırım, 2006:157)

Metinde görüldüğü üzere yazar coşkulu ifade tarzı ile -coşkunun romantik üslubun çıkış noktası olduğunu vurgulayan ünlü romantik yazar Madame De Staél'i doğrular şekilde- kadını, aşkı, arzuyu ve heyecanı aynı potada eriterek romantik bir tasvir gerçekleştirmiştir. Yine Yıldırım'ın *Hikâyeler ve Öyküler* adlı derlemesinde aşk ve sevgi, hayatın yapı taşları olarak gösterilmiştir.

2. Sonuç

Secad Haydar Yıldırım'ın romantik anlayış açısından bir diğer önemi, Batı romantizminin beslenme kaynaklarından olan ancak Yıldırım'ın işleyişine kadar Urdu nesrindeki kullanımına çok az rastladığımız cinsellik kavramını da eserlerinde cesur bir şekilde işlemiş olmasından ileri gelmektedir. Zira dönem her ne kadar özgürleşme ve modernleşme dönemi olsa da, yazarın yaşadığı muhafazakâr olarak adlandırabileceğimiz coğrafyada bu tür kavramlara değinmek, dahası bu kavramlara eserlerde yer vermek çoğu yazarın üstlenebileceği sorumluluklar arasında olmamıştır. Cinsellik ve içsellik kavramlarını yazar *Leyla ve Mecnun* isimli öykü çalışmasında fazlasıyla işlemiş, bu içsel ve cinsel anlatım öğeleri kimi edebiyatçılar tarafından tepki görse de, okuyucular ve dönemin önemli öykü yazarları tarafından kabul görerek bir bakıma toplumun ve edebi ortamın tutucu bakış açısını özgürlükçü bir yapıya büründürmeye katkı sağlamıştır (Eşref, 1996).

Secad Haydar Yıldırım, gerek Hindistan'da 19. yüzyıldaki toplumsal çıkarıcılığı amaç edinmiş üslubun, aklı arka plana itip duygusallığı temel ilke edinen 20. yüzyıl anlayışının hâkimiyetine girmesini sağlayan edebi çalışmaları, gerekse farklı ülkeleri inceledikten sonra bu incelemeleri kendi gözlemleriyle birleştirerek edinmiş olduğu yenilikçi, modern, özgürlükçü düşünce yapısıyla yaşamış olduğu coğrafyaya etkisi uzun süre hissedilecek izler bırakmıştır. Yıldırım'ın öyküleri kendi coğrafyasının değerlerine de özen gösterir şekilde, insanların içlerinde var olan ancak yaşanan çevrenin toplumsal dinamikleri dolayısıyla dışa vurumu gerçekleştirilemeyen duygularına tercüman olmuş, halk onun eserleri sayesinde öykü türüne ilgi duymaya başlamıştır. Bu durum ise Yıldırım'ı dönemselsel bir yazar olmaktan çıkarıp günümüzde dahi tanınan ve şevkle okunan bir yazar yapmıştır.

Yıldırım'ın çeviri eserlerinden; *Sarhoşluğun İlk Saçmalığı, Serkeşliğin Tasviri, Bir Şarkıcıdan Kaçış, Eski Düş, Mücadele, Zehra, Güzellerin Arzusu, Kara Sevda, Aşk Hikâyeleri, Haristan ve Gülistan, Hikâyeler ve Duygular*, özgün eserlerinden ise; *Romancılık, Evlilik Konusunda Aydın Gençlerin Görüşleri, Bir Yeni Yıldız, Yoksulluk ve Ülke, Zamanın Akışı, Aşk Evliliği, Kahire ve İstanbul Ziyareti, Evlilik Yoluyla Kadınların Eğitimi, Beni Dostlarımdan Kurtarın*, Urdu öyküsünün başlangıç ve gelişim dönemi üzerinde derin bir etki yaratmış, günümüz yazarlarına dahi etki edebilmeyi başarmış bir edebi geleneği inşa etmiştir.

Kaynakça

Ahtar, S. (2000). *Urdu Adab Ki Muhtasertarin Tarih*. Delhi: Kitab-i Dünya.

Aksakal, H. (2011). *Politik Romantizm ve Modernite Eleştirileri*. Ankara: Kadim Yayınları.

Alkan, E. (2006). *Romantizm*. İstanbul: Varlık Yayınları.

¹ Üç telli saz türü

Şahbaz, D. (2015). Romantic items on Sajjad Haider Yıldırım's stories. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1 (4), 1305-1313.

- Belen Özcan, A. (2012), *Doğu Kültüründe Anlatı Geleneği Urdu Nesri*. Ankara: hdy Yayınları.
- Berlin, I. (2010). *Romantikliğin Kökleri*. Mete Tunçay (Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Bilik, N. (1997). *Seccad Haydar Yıldırım ve Hikâye Yazarlığı*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dellaloğlu, B. F. (2010). *Romantik Muamma*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Eşref, M. H. (1996). *Urdu Tenkid Ka Romanvi Debistan*. Lahore: Tayyib İqbal Pirintırz.
- Fetihpuri, F. (2007). *Urdu Nesir Ka Fani İrtika*. Lahore: Alijaz Publications.
- Göker, C. (1982). *Fransa'da Edebiyat Akımları*. Ankara: Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları.
- Hasan, M. (1986). *Urdu Adab Min Romanvi Tehrik*. Lahore: Zahid Başer Pirintırz.
- Kefeli, E. (2012). *Batı Edebiyatında Akımlar*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Kızılbaş, S. A. (2000). *Cedid Urdu Efsane Ke Ruchanat*. Karaçi: Encumen-i Terakki-i Urdu.
- Kolcu, A. İ. (2013). *Batı Edebiyatı*. Erzurum: Salkımsöğüt Yayınları.
- Kuyumcu, H. (2006). Urducaanın Gelişiminde Etkin Olan İlk Batılı Eğitim Kurumları ve Aligarh Hareketi. *Nüşa*, 20, 133-146.
- Sadid, E. (1991). *Urdu Adab Ki Muhtaser Tarih*. İslamabad.
- Saksena, R. B. *Tarih-i Adab-i Urdu*,Gazanfer Akademi. Karaçi.
- Seyyid, F. (2013). *Nukuş-e Adab*. Lahore: Sang-e Mil Publications.
- Soydan, C. (2005). *Ölümüne İlişkin Bir Yazı/Pakistan-Hint Edebiyatından Öyküler*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Tişna, M. N. A. (1991). *Urdu Adab Ka İrtika*. Lahore: Mekteb-i A'liye.
- Yıldırım, S. H. (2006). *Hayalistan*. Lahore: Sang-e Mil Publications.

Extended abstract in English

Romanticism is a literary movement that affected the world literature, especially the period after French Revolution and undermined the prescriptive and repressive understanding of classicism. This literary style was a movement which highlighted the importance of the individual emotions, feelings and expressions of artists. Romantic style had a considerable impact on Urdu literature between 1901 and 1935. The Aligarh Movement, which shares some common characteristics with the established western classicism, was replaced by romanticism. This resulted in significant transformation in the literary understanding of the period. It's assumed that the journey of the romanticism in Urdu prose started with the publishing of the magazine *Makhzan* in 1901 as edited by Sir Abdülkadir. Unlike the prosaic literary structure of Aligarh movement, the basic principles of romanticism systematized by authors who have embraced the idea of 'Art for Art'. And the main themes of this movement have been the love, emotionality, aesthetics, fictitious depiction, description of nature, woman, interiority and sexuality.

Sajjad Haider Yıldırım who is one of the major authors of Urdu literature was born in Nehtaur-a small qasba in Bijnur/India- in 1880. Yıldırım's Sufi ancestors had migrated from Central Asia to India. His grandfather Mir Ahmed Ali took an active role in 1857 Independence War. And his father worked as a police commissioner in Benares. Sajjad Haider Yıldırım completed his primary education in Benares and enrolled at Aligarh College. In this college Sajjad Haider Yıldırım had a great opportunity to meet some well appointed teachers and took the Arabic, Persian and English lessons from them. Sajjad Haider Yıldırım was one of the most intelligent students of the college. Famous Urdu writers Hasrat Mohani and Mohammed Ali Johar were his close friends and classmates. After he had graduated from Aligarh College, he worked as a civil servant in different governmental institutions. While he was the assistant of Haji Navab Ismail Khan Dataveli, he became familiar with Turkish literature. When Haji Navab Ismail Khan Dataveli started to publishing *Ma'arif* -an Urdu magazine- Sajjad Haider had a great chance to prove himself. In the following years Sajjad Haider Yıldırım worked several embassies including Turkey. While he was working in Turkey, he improved his Turkish and translated many plays, stories and novels from Turkish into Urdu. Sajjad Haider Yıldırım was a true Eastern but he was also the pioneer of using best aspects of western literature tradition in Urdu prose. Yıldırım's lyrical style was rich and full of powerful rhythms, with the sensuous personal tones.

Romantic implications were first to be recognized in Sajjad Haider Yıldırım's short stories and articles. His work formed the very basis of the romantic movement in Urdu prose. Sajjad Haider skillfully employed the romantic components such as woman, love, sensuality, imagination, nature, and sexuality in his stories. Especially, woman theme was used so emotional and romantic by Yıldırım. According to Sajjad Haider Yıldırım, the woman was one of the most important parts of a life and literature. Yıldırım was a special writer, thus, he spoke the unspeakable up to that time and what had been disregarded. Sajjad Haider Yıldırım's first short story collection named *Khayalistan* was published in 1910 at Lahore and this collection gave a direction to romantic wording. He has also translated many short stories and articles from important writers of world literature and these translations turned out to be a great influence in contemporary Urdu prose.

This study aims to explore the ways how Sajjad Haider Yıldırım initiated the emergence of romanticism in Urdu literature, how he challenged the restrictive, oppressive and established literary conventions and how he transformed all these into an individual, emotional and fascinating

Şahbaz, D. (2015). Romantic items on Sajjad Haider Yıldırım's stories. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1 (4), 1305-1313.

---

style with his aesthetic, exotic and liberating narration. He contributed greatly to the development of Urdu romantic tradition in Urdu literature with his distinctive works and as well as his translations from different languages and he has a significant influence on the literary and social life of the conservative Muslim India. This powerful impact transformed the traditional literary approach and the short stories tended to be constructed within the stereotyped themes into a modern and liberating framework. To this end, this article will focus on the romantic components of Urdu short story tradition with various quotations from Yıldırım's work.

After working some other countries Sajjad Haider Yıldırım returned to India and in 1929 he started to work as a government official again. In 1935 he went to Pilgrimage. After his enormous literary life, Sajjad Haider Yıldırım died in 1943 at Lakhnov due to the heart failure.